Voortgangsrapportage -2023

Inhoudsopgave

Inleiding 2
I Werkbaar 3
1.1 MKB-toets 3
1.2 Adviescollege Toetsing Regeldruk 5
II Meetbaar 6
2.1 MKB-indicatorbedrijvenaanpak 6
2.2 Regeldrukmonitor 10
III Merkbaar 12
3.1 Zwartboek 12
3.2 Life-eventsaanpak 13
3.3 Europa 15
3.4 Gemeenten 17
3.5 Innovatie 18
IV Vindbaar 20
4.1 Communicatie 20
4.2 Regelhulpen 20
V Onderzoeken 21
5.1 Regtech 21
5.2 Beleidsregels 21

Inleiding
Goede en evenwichtige regels zijn onmisbaar voor het goed functioneren van de economie en samenleving. Niet alleen omdat regelgeving directe gevolgen heeft voor hoe bijvoorbeeld ondernemers kunnen handelen, maar ook omdat regelgeving wat zegt hoe een samenleving en overheid zich tot elkaar verhouden. Als regels onnodig, onbegrijpelijk of onuitvoerbaar zijn, loopt het vertrouwen in de kwaliteit van de overheid terug. Dat is om tal van redenen zorgelijk. Niet in het minst omdat complexe vraagstukken - zoals de klimaat- en energietransitie – de komende jaren juist om een belangrijke normerende en regisserende rol van de overheid vragen.

Er komen herhaaldelijk signalen naar voren dat de regelgeving in Nederland op een aantal plekken is doorgeschoten. Er zijn veel klachten over complexe regelgeving. Dat is ook een van de kernpunten uit de Staat van de uitvoering[1] waarbij kritisch gekeken wordt naar de uitvoeringspraktijk van de overheid.

Daarmee staat het kabinet voor de vraag wat je hier als overheid aan kunt doen. Belangrijk daarbij is als kabinet onder andere zorg te dragen voor effectief beleid. Maar wat houdt dat in? Het gaat er om, om een goede balans te vinden waarbij de overheid nog beter zijn best moet doen om na te denken over wat regelgeving nu eigenlijk doet. Wat de effecten ervan zijn. Daarbij moeten we ook realistisch zijn. Hoewel we er alles aan doen om de regeldruk zoveel mogelijk te beperken, is het nooit helemaal te voorkomen. Alle regelgeving vraagt namelijk om de nodige inspanningen van ondernemers en burgers. Daarbij moet het uitgangspunt wel zijn: let goed op de werkbaarheid, uitvoerbaarheid en proportionaliteit van nieuwe regelgeving. Het zoveel mogelijk voorkomen van nieuwe en het aanpakken van bestaande knelpunten en kosten. Zowel in de regelgeving, de uitvoering, het toezicht en in de communicatie. Het is zaak daarbij communicatief helder te zijn en duidelijk te zijn wat de opgelegde verplichtingen precies betekenen voor bedrijven. Daarom is het belangrijk om, zowel bij de totstandkoming van regelgeving alsook bij de aanpak van regeldruk van bestaande regels, ondernemers en de uitvoering goed te betrekken. Immers als de regels niet goed zijn, loopt het vertrouwen in de kerntaak van een overheid spaak.

Toch staat Nederland er in internationaal perspectief niet slecht voor wanneer het gaat om de totstandkoming van beleid en de kwaliteit van regelgeving. Uit een recent internationaal benchmarkonderzoek naar de prestaties van de publieke sector in 35 landen, uitgevoerd door het European Institute of Public Administration (EIPA) in samenwerking met het ministerie van BZK[2], blijkt dat Nederland goed scoort op het betrekken van relevante stakeholders bij beleidsvorming. Met een score van 8 staat Nederland op de vierder plek in vergelijking met Europese landen. Daarnaast behoort Nederland tot de top 5 van Europese landen (eveneens een vierde plek) wanneer het gaat om de kwaliteit van regelgeving. Desalniettemin moeten we signalen van bedrijven over knelpunten en kosten van regelgeving zoveel mogelijk oppakken.

Vorig jaar heb ik u het Programma vermindering regeldruk ondernemers[3] doen toekomen waarin is geschetst hoe het kabinet de regeldruk voor ondernemers merkbaar en meetbaar wil verminderen. Doel van het kabinet is om wet- en regelgeving werkbaar en uitvoerbaar te maken en zo zorg te dragen voor een zo effectief mogelijk beleid. Aan de uitvoering van dit programma wordt volop gewerkt. In deze voortgangsrapportage leest u dat er op diverse terreinen vorderingen zijn gemaakt of knelpunten zijn opgepakt waar ondernemers direct iets aan hebben. Zoals bijvoorbeeld het aanpakken van de administratieve lasten van de fietsregeling, het beter betrekken van kleine ondernemers bij de totstandkoming van NEN-normen, het toegankelijker maken van de informatie over de 'Erkende maatregelenlijst Energiebesparing' en de realisatie van een meldpunt waar innovatieve startups terecht kunnen met klachten over knellende regelgeving. Maar regeldrukvermindering is taai en weerbarstig werk. In een volgende fase zullen we – mede aan de hand van de uitkomsten van het onderzoek naar MKB-indicatorenbedrijven - een slag dieper gaan en wordt er gewerkt aan een reductieprogramma met concrete maatregelen.

De afgelopen maanden stonden vooral in het teken van het uitvoeren van het onderzoek naar MKB-indicatorbedrijven. Het onderzoek dat in september 2022 is gestart, is pas zeer recent afgerond. Een belangrijke uitkomst van het onderzoek naar MKB-indicatorbedrijven in 6 sectoren is dat er weliswaar veel goed gaat - zo'n 80 procent van de geldende verplichtingen wordt door ondernemers als redelijk tot goed werkbaar ervaren – maar ook dat veel ondernemers in de praktijk tegen diverse verplichtingen aanlopen die slecht of niet-werkbaar zijn. Vaak vanwege het

[1] https://staatvandeuitvoering.nl/app/uploads/2023/01/Staat-van-de-Uitvoering-2022-1.pdf
[2] '*Public Sector Performance Programme 2022-2025': https://staatvandeuitvoering.nl/onderzoek/internationaal-benchmark-onderzoek-naar-prestaties-publieke-sector/*
[3] Tweede Kamer, 29515, nr. 481

feit dat de verplichtingen te complex zijn, niet goed aansluiten op de praktijk van de ondernemer, onduidelijk zijn of gewoonweg teveel kosten. Hiermee toont het onderzoek aan dat er bij de totstandkoming van wet- en regelgeving meer dan ooit goed moet worden gekeken naar manieren om zoveel mogelijk rekening te houden met de gevolgen van verplichtingen voor mkb-bedrijven. Het kabinet zal in dit kader onder andere de mogelijkheden onderzoeken om, voor de verplichtingen die ondernemers als slecht of niet-werkbaar ervaren, meer drempels in te bouwen volgens het 'think small first' principe.

Omdat het onderzoek naar MKB-indicatorbedrijven meer tijd in beslag nam dan oorspronkelijk gepland, is in deze voortgangsrapportage van het Rijksbrede Regeldrukprogramma nog geen reductieprogramma met concrete maatregelen opgenomen om de regeldruk in de zes onderzochte sectoren aan te pakken. Hiervoor is nader overleg nodig met de betrokken departementen en met de brancheorganisaties. Gezamenlijk moeten we op basis van dit onderzoek bepalen op welke wijze de meest belastende verplichtingen zo goed mogelijk kunnen worden aangepakt. Ik streef er naar om het reductieprogramma later dit jaar aan uw Kamer te sturen. Wel geeft het kabinet vooruitlopend daarop in deze voortgangsrapportage al een eerste reactie op de belangrijkste conclusies uit het onderzoek.

Vanaf deze voortgangsrapportage wordt nu voortaan ook inzage geboden in de ontwikkeling van de regeldrukkosten als gevolg van nieuwe wet- en regelgeving. Op www.regeldrukmonitor.nl wordt de voortgang van het regeldrukprogramma, inclusief de MKB-indicatorbedrijven aanpak en de ontwikkeling van de regeldrukkosten als gevolg van nieuwe wet- en regelgeving, structureel bijgehouden.

De beschrijving van de voortgang van het regeldrukprogramma vindt plaats via de vier bouwstenen zoals die ook in het regeldrukprogramma zijn aangekondigd: werkbaar – meetbaar – merkbaar – vindbaar.

I. WERKBAAR
- MKB-toets
- ATR

II. MEETBAAR
- Domeingerichte aanpak
- Dashboard regeldruk

III. MERKBAAR
- Zwartboek regeldruk
- Life events aanpak
- Regeldruk Europa
- Regeldruk gemeenten
- Regeldruk en innovatie

IV. VINDBAAR
- Communicatie
- Regelhulpen

I Werkbaar

1.1 MKB-toets

Mkb-ondernemers praten al in een vroeg stadium mee over nieuwe wetten en regels die grote gevolgen voor het MKB kunnen hebben. In een panelgesprek geven de ondernemers aan of nieuwe wetten en regels werkbaar zijn. Dit heet bij veel departementen de MKB-toets; bij LNV de Agrarische Bedrijfstoets en VWS de praktijkcheck (hierna: MKB-toets).

Het doel van de MKB-toets is om regeldruk voor MKB-ondernemers zoveel mogelijk te beperken of te voorkomen. Doordat MKB-ondernemers al in een vroeg stadium meepraten, kunnen hun adviezen nog tot aanpassingen in de nieuwe wetten en regels leiden.

Uitvoering van de MKB-toets is inmiddels steeds meer ingeburgerd geraakt bij de verschillende departementen. Uit navraag bij de departementen blijkt dat de MKB-toets bij de helft van de uitgevoerde toetsen invloed heeft gehad op de wet- en regelgeving. In sommige gevallen heeft dit geleid tot een wezenlijke aanpassing van de wet, zoals bij het wetsvoorstel toezicht discriminatievrije werving en selectie, en soms zelfs het intrekken van een voorstel, zoals bij het dossier minimumtarief ZZP'ers. Meestal leidt een MKB-toets tot aanscherping en verduidelijking van bepaalde elementen van een voorstel in praktische zin, zoals bij het *mijnbouwbesluit voor geometrie* of bij *de actualisatie van de Erkende Maatregelenlijst Energiebesparing (EML)*.

Mijn ministerie blijft zich inzetten om het draagvlak en de bekendheid van de MKB-toets te vergroten, en te borgen dat voldoende deelnemers bij de panelbijeenkomsten aanwezig zijn. Zo maakt de MKB-toets inmiddels als verplichte kwaliteitseis onderdeel uit van het nieuwe Beleidskompas[4]. Hierdoor kunnen beleidsverantwoordelijke ambtenaren eenvoudig informatie vinden over de vraag wanneer er een panelgesprek moet worden uitgevoerd. Daarnaast vinden er regelmatig informatiebijeenkomsten plaats, onder andere bij beleidsdirecties van departementen. Bovendien hebben verschillende departementen (waaronder EZK en LNV) interne handreikingen opgesteld over de te volgen procedures door beleidsmedewerkers.
De MKB-toets wordt steeds vaker uitgevoerd. Deze kabinetsperiode zijn (vanaf 2022) tot nu in totaal 17 MKB-toetsen uitgevoerd.

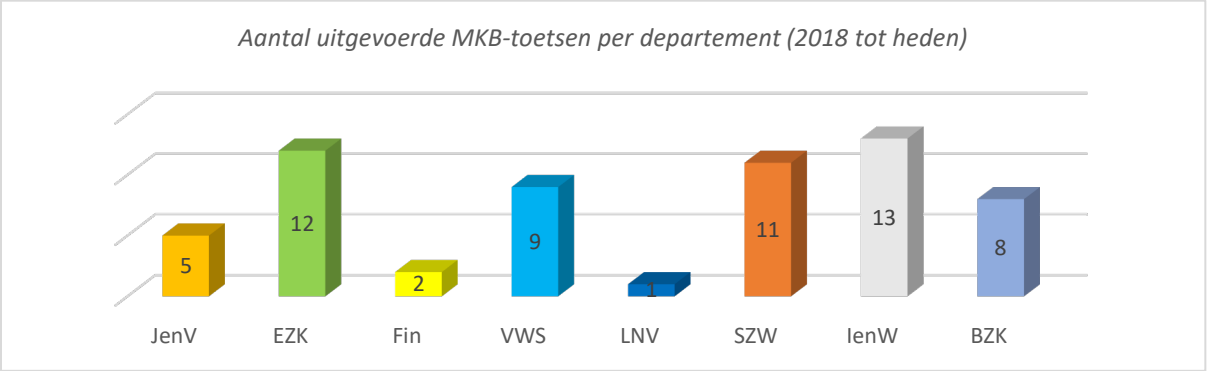
Uitgevoerde MKB-toetsen (vanaf 2022)

2022	**Departement**
Regeling Brexit Adjustment reserve (BAR)	EZK
Aanpassingen waterschapsheffing	IenW
Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen (informatieplicht Zeer Zorgwekkende Stoffen)	IenW
Wijziging van het Besluit Bouwwerken Leefomgeving	BZK
Ministeriële regeling onder de Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid (UPV) Textiel	IenW
Artificial Intelligence (AI) Act	EZK
Verplichte certificering van uitzendbedrijven	SZW
Wetsvoorstel integere bedrijfsvoering zorg- en jeugdhulpaanbieders (Wibz)	VWS
Wettelijke verplichting cameratoezicht slachthuizen	LNV
Verzamelwijziging Besluit Bouwwerken Leefomgeving (BBL)	BZK
Actualisatie Erkende Maatregelenlijst Energiebesparing (EML)	EZK
2023	**Departement**
Amvb arbeidsmarktdiscriminatie	SZW
Zero-emissiezones taxi's	IenW
Wet en regeling kwaliteitsregistraties zorg	VWS
Energiebesparingsplicht Glastuinbouw	EZK
Verplichting handsfree bellen rij-instructeurs	IenW
Wetsvoorstel verbetering positie flexibele werknemers	SZW

Sinds de start van de MKB-toets in 2018 zijn er in totaal 61 toetsen georganiseerd.

[4] Het Beleidskompas is recent ingevoerd, en behelst de centrale werkwijze voor het maken van beleid bij de Rijksoverheid en vervangt daarbij het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK).

Aantal MKB-toetsen per departement

Op dit moment zijn er 8 nieuwe MKB-toetsen in voorbereiding. In onderstaand overzicht staat een opsomming van MKB-toetsen die de komende maanden mogelijk worden uitgevoerd. Dat betekent dat departementen samen met branche-organisaties kijken of het onderwerp geschikt is en of er voldoende belangstelling voor is bij ondernemers.

Voorgenomen MKB-toetsen

Titel	Departement
Commissievoorstel gemeenschappelijke regels ter bevordering reparatie van goederen	EZK
Betalen naar gebruik 'rekening rijden'	IenW
ZZP-maatregelen	SZW
Wet toekomst accountancysector	FIN
Wetsvoorstel crisisregeling personeelsbehoud	SZW
AMvB maatregelen verkoop van alcohol op afstand	VWS
Meerjarenprogramma terugsluis vrachtwagensector	IenW
Wetsvoorstel vergewisplicht en meldplicht uitleners	SZW

MKB-toetsen bestaande regelgeving

Zoals aangekondigd in de programmabrief zullen er in het vervolg ook MKB-toetsen worden uitgevoerd op basis van klachten over de uitvoering van recent ingevoerde regelgeving. Op dit moment is er één dossier geselecteerd. Voor *de subsidieregeling leren en ontwikkeling in het MKB (SLIM)* gaat een 'APK-check' (MKB-toets voor bestaande regelgeving) uitgevoerd worden. De uitkomsten van deze toets wordt gebruikt om te kijken hoe de uitvoering van de betreffende regeling verder verbeterd kan worden. In overleg met branche-organisaties en departementen wordt momenteel bekeken voor welke andere regelingen de komende maanden een APK-check kan worden uitgevoerd.

1.2 Adviescollege Toetsing Regeldruk

Het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR) wordt zowel qua menskracht als mandaat versterkt. In 2022 is de opzet gemaakt voor de Instellingswet. Deze biedt het kader voor een permanente status van ATR en tevens ter uitbreiding van het mandaat.
Een eerste uitbreiding betreft de beoordeling van Europese Commissievoorstellen ten aanzien van de regeldrukgevolgen voor Nederland. Dit sluit aan bij de visie dat een belangrijk deel van de toename van regeldrukkosten hun oorsprong vinden in Europese voorstellen.
Daarnaast is de ervaring opgedaan dat het zinvol kan zijn ATR een formele rol te geven in een zeer vroege fase van beleidsvorming ten aanzien van regeldruk. Daarom betreft een tweede uitbreiding van het mandaat de optie voor een formele adviesrol van ATR bij de totstandkoming van beleidsvisies. Om de uitbreiding van he takenpakket van ATR te faciliteren zal het secretariaat en mogelijk ook het college zelf worden uitgebreid.

Ik verwacht dat het wetsvoorstel Instellingswet ATR het derde kwartaal 2023 aan de Kamer kan worden gestuurd. Streven is inwerkingtreding van de wet per 1 januari 2024. Naast de Instellingswet ATR is aan een tijdelijk nieuw mandaat voor ATR gewerkt. Het mandaat van ATR liep per 1-12-2022 af. Er is eind 2022 een nieuw Instellingsbesluit gepubliceerd en ook is het college (her)benoemd.

ATR doet veel goed werk, zoals ook blijkt uit het jaarverslag 2022[5] dat onlangs naar uw Kamer is verzonden. In het jaarverslag vermeldt ATR twee belangrijke bevindingen. De eerste is dat er weer een stijging van de regeldrukkosten heeft plaatsgevonden, ondanks haar inspanning en die van het kabinet. Van deze toename vorig jaar was ruim 70% direct of indirect afkomstig van EU-voorstellen. Deze ontwikkeling ondersteunt de inzet van het kabinet om ATR een taak te geven bij de beoordeling van voorstellen voor regelgeving van de Europese Commissie.
Een tweede bevinding is een stijging van het aantal zogenaamde dicta-4 (meest negatieve advies van ATR) ten opzichte van voorgaande jaren. De rijksbrede implementatie van het Beleidskompas (een gebruiksvriendelijke doorontwikkeling van het Integraal Afwegingskader), versterking van het mandaat van ATR en voortgaande aandacht voor regelgevingskwaliteit vormt onderdeel van de aanpak van het kabinet.

II Meetbaar

2.1 MKB-indicatorbedrijvenaanpak

Op verzoek van de Kamer is de afgelopen maanden onderzoek uitgevoerd binnen verschillende sectoren naar de vraag welke bestaande regels leiden tot de meeste regeldruk bij mkb-ondernemers[6][7][8]. Conform de moties van de leden Van Haga, Rahimi en de Jong, ingediend tijdens het debat over de regeringsverklaring van 19 januari 2022[9] en tijdens het Tweeminutendebat Regeldruk van 13 april 2022[10] is bij het onderzoek gebruik gemaakt van het MKB-indicatorbedrijf als analyse-instrument.
De MKB-indicatorbedrijvenaanpak is een nieuw analyse-instrument om geldende verplichtingen, knelpunten en regeldruk op het niveau van de ondernemer in kaart te brengen en aan te pakken. Uitgangspunt hierbij is dat wanneer de regeldruk van een verplichting voor een MKB-indicatorbedrijf wordt gereduceerd, deze reductie doorwerkt voor alle bedrijven die aan deze verplichting moeten voldoen.

Wat is een MKB-indicatorbedrijf?
Het MKB-indicatorbedrijf is een analyse-instrument dat model staat voor bedrijven die binnen een deel van een bepaalde sector werkzaam zijn. Het is een fictief bedrijf, waarvan de bedrijfskenmerken zijn samengesteld. Het MKB-indicatorbedrijf binnen een sector is zodanig gemodelleerd dat het dient te voldoen aan het overgrote deel van de verplichtingen.

De berekende regeldruk van het MKB-indicatorbedrijf is echter geen gemiddelde van de sector. Dat zou geen recht doen aan de verschillen binnen een sector en is onderzoekstechnisch niet verantwoord. Binnen een sector is namelijk vaak sprake van bedrijven die in omvang verschillen. Zo bestaat een groot deel van de kapperssector uit zzp'ers, een kleiner deel uit ondernemers met personeel en nog een kleiner deel uit grote ketenbedrijven. Ook kunnen de activiteiten binnen een sector verschillend zijn. Zo bestaat de sector horeca uit hotels, restaurants en cafés. Dit betekent ook dat met het MKB-indicatorbedrijf het niet mogelijk is om de regeldruk voor alle bedrijven in een sector als totaal te bepalen.
Het principe van het MKB-indicatorbedrijf is erop gericht een indicatie te geven van de regeldruk waar een bedrijf binnen een sector tegenaan kan lopen, maar kan tussen bedrijven onderling dus in omvang verschillen.

In overleg met de betreffende brancheorganisaties is bepaald welke groep bedrijven binnen de sectoren te maken heeft met de meeste wettelijke verplichtingen. Op basis hiervan is per sector

[5] https://www.atr-regeldruk.nl/wp-content/uploads/2023/05/ATR-jaarverslag-2022-1.pdf
[6] Kamerstuk 29515, nr. 467
[7] Kamerstuk 29515, nr. 466
[8] Kamerstuk 29515, nr. 476
[9] Kamerstuk 35788, nr. 163
[10] Kamerstuk 29515, nr. 468

een MKB-indicatorbedrijf vastgesteld en beschreven aan de hand van de meest voorkomende kenmerken. In samenwerking met de brancheorganisaties zijn vervolgens bedrijven geworven om deel te nemen aan het onderzoek om de regeldruk te onderzoeken.

Regeldruk = Regeldrukkosten + Werkbaarheid
De regeldruk van een MKB-indicatorbedrijf is in dit onderzoek per verplichting beoordeeld aan de hand van (1) de regeldrukkosten en (2) de werkbaarheid. Vervolgens is samen met brancheorganisaties bepaald aan welke verplichtingen de overheid prioriteit moet geven om de regeldruk te verminderen.

Onderzochte sectoren
De volgende 6 sectoren en MKB-indicatorbedrijven zijn onderzocht:

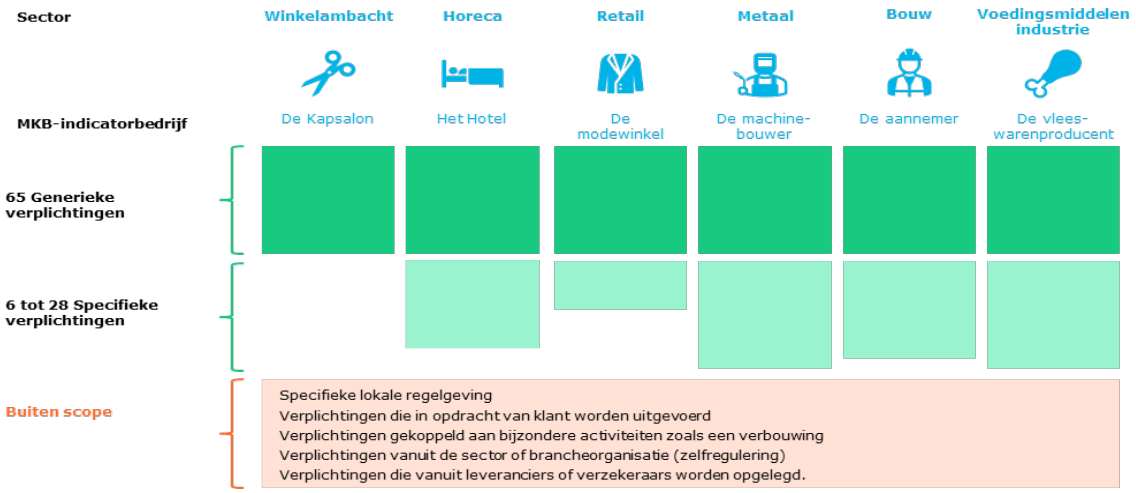
1. Winkelambacht – de kapsalon
2. Horeca – het hotel
3. Retail – de modewinkel
4. Metaal – de metaalbewerker
5. Bouw – de aannemer
6. Voedingsmiddelenindustrie – de vleeswarenproducent

Het werven van bedrijven bleek in sommige sectoren lastiger dan vooraf was ingeschat (onder andere omdat veel bedrijven kampen met een tekort aan personeel en/of last hebben van een hoge werkdruk). Daarnaast bleek het analyseren van de onderliggende oorzaken van de geïnventariseerde knelpunten en regeldruk voor het onderzoeksbureau ingewikkelder dan oorspronkelijk werd gedacht. Dit heeft ertoe geleid dat het onderzoek niet in februari, maar pas recent is afgerond. In deze voorgangsrapportage kan het kabinet daarom nog niet uitgebreid ingaan op de geïnventariseerde knelpunten van specifieke verplichtingen. Samen met departementen en brancheorganisaties gaat het kabinet de uitkomsten van het onderzoek de komende maanden uitwerken tot een realistisch reductieprogramma. Wel wil het kabinet in deze voortgangsrapportage in algemene zin reageren op enkele belangrijke uitkomsten van het onderzoek.

Relevante algemene conclusies uit het onderzoek
De regeldruk voor de MKB-indicatorbedrijven is per sector beschreven in een deelrapport. De resultaten van de verschillende MKB-indicatorbedrijven zijn geanalyseerd en hieruit komt het volgende beeld voor wat betreft de regeldruk naar voren:

1. Bedrijven hebben te maken met veel verplichtingen.
De onderzochte MKB-indicatorbedrijven moeten voldoen aan 71 tot 93 wettelijke verplichtingen. Hoewel het aantal verplichtingen niet direct indicatief is voor de hoogte van de regeldruk die ondernemers ervaren, komt uit het onderzoek wel naar voren dat vooral kleinere ondernemers moeite hebben met het krijgen van inzicht in alle geldende verplichtingen.

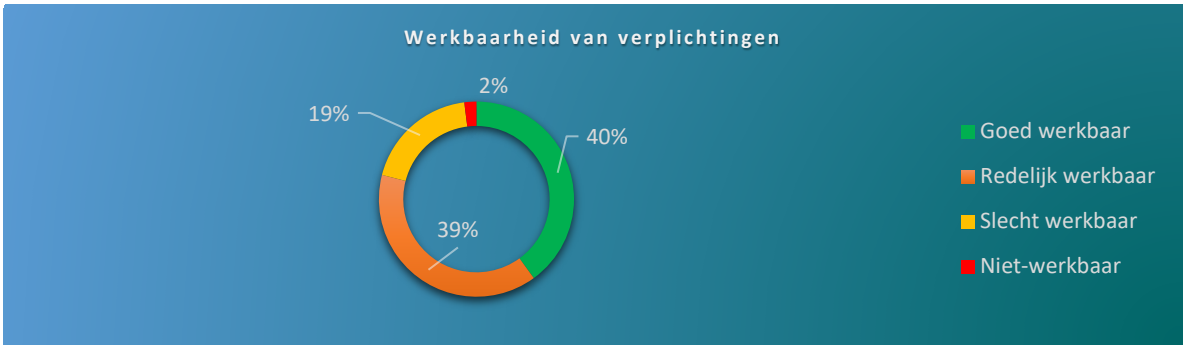
Sectoren en MKB-indicatorbedrijven vs. aantal verplichtingen[11]

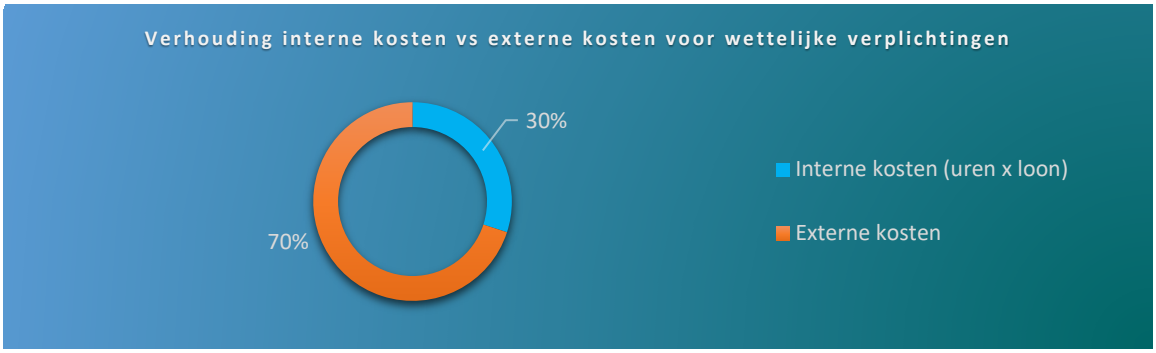
[11] Bron: Rapport Regeldruk mkb-indicatorbedrijven in zes sectoren, Samenvatting resultaten van de regeldruk in zes sectoren met overkoepelende conclusies en aanbevelingen. Sira Consulting, 2023

Gemiddeld 20% van de verplichtingen wordt ervaren als slecht of niet-werkbaar.

Van de verplichtingen die nader zijn geanalyseerd over de 6 sectoren wordt gemiddeld 79% beoordeeld als redelijk tot goed uitvoerbaar en 21% als slecht tot niet-werkbaar. Bij de beoordeling van de werkbaarheid is nagegaan welke regeldrukaspecten daarbij een rol spelen. Het gaat dan om regeldrukaspecten als tijdsbesteding, kosten, onduidelijkheid of complexiteit van de verplichting, lange doorlooptijden en slechte dienstverlening.

2. *Regeldrukkosten bestaan voor een groot deel uit externe kosten.*
Regeldrukkosten bestaan voor 30 tot 40% uit interne kosten en 60 tot 70% uit externe kosten. Bij diverse verplichtingen moet een ondernemer een beroep doen op externe deskundigen. Voorbeelden hiervan zijn de verplichte betrokkenheid van een Arbodienst of diverse technische keuringen. Dit leidt voor veel ondernemers tot hoge kosten.

3. *Wettelijke verplichtingen hebben grotere financiële impact op kleinere mkb-ondernemers.*
De regeldrukkosten zijn afhankelijk van de omvang van het bedrijf. Wanneer de regeldrukkosten worden uitgedrukt per fte dan blijkt dat de regeldruk per fte toeneemt naarmate de het mkb-bedrijf kleiner is. De belangrijkste redenen hiervoor zijn dat kleine mkb-ondernemers:

- Vaak ongeacht het aantal werknemers aan dezelfde wettelijke verplichting moeten voldoen.
- Pas vanaf een bepaalde omvang iemand in dienst kunnen nemen met de benodigde specifieke kennis.
- Vanwege een gebrek aan kennis sneller een externe deskundige moeten inhuren om aan de wetgeving te voldoen.

4. *De regeldrukkosten hebben impact op de winstgevendheid van mkb-ondernemers*
Uit de berekening van de regeldrukkosten per MKB-indicatorbedrijf blijkt de regeldruk direct van invloed te zijn op de winstgevendheid. De verplichtingen die de meeste regeldrukkosten veroorzaken voor alle MKB-indicatorbedrijven hangen samen met de thema's (1) Arbeidsbescherming en gelijke behandeling, (2) Belastingen en financiën en (3) sectorspecifieke verplichtingen.

Kabinetsreactie op algemene conclusies

Ad 1. Veel verplichtingen
De overheid maakt generieke en sectorspecifieke regels. Welke regels en voorschriften van toepassing zijn, hangt af van het soort product of dienst dat een bedrijf levert. Het kabinet heeft begrip voor de constatering dat het voor bedrijven (zeker voor kleinere mkb-bedrijven) vaak een uitdaging is te achterhalen welke regelgeving precies van toepassing is. Bovendien moeten

bedrijven bijhouden of bij wijzigingen in die regelgeving men nog voldoet aan de gestelde verplichtingen. Compliance, ofwel het naleven van regelgeving, is niet alleen een continu, maar ook een arbeidsintensief proces. Niet alle bedrijven beschikken over de benodigde capaciteit of kennis om continu bij te houden aan welke verplichtingen moet worden voldaan. Dit kan er zelfs toe leiden dat zij in de praktijk (ongewild) verplichtingen niet uitvoeren. Dat is zorgelijk. Zoals in het regeldrukprogramma al is aangekondigd onderzoekt het kabinet of het mogelijk is om een online voorziening te ontwikkelen waarmee ondernemers binnen verschillende sectoren geautomatiseerd kunnen bijhouden aan welke verplichtingen uit- wet en regelgeving zij moeten voldoen. Mijn ministerie is inmiddels begonnen met een inventarisatie van bestaande technologieën om te kijken of een dergelijke voorziening kan worden ontwikkeld (zie ook paragraaf 5.1). Vooruitlopend daarop zal samen met de brancheorganisaties worden gekeken naar mogelijkheden om het bestaande informatieaanbod over wet- en regelgeving verder te verbeteren.

Ad 2. Sommige verplichtingen worden ervaren als slecht of niet-uitvoerbaar
Het onderzoek laat zien dat de werkbaarheid van een verplichting die in principe iedere sector op een vergelijkbare wijze moet uitvoeren, verschillend kan zijn. Vaak hangt dit samen met de grootte van het bedrijf en de mate waarin MKB-ondernemers de verplichting zien als onderdeel van de bedrijfsvoering. MKB-ondernemers die bijvoorbeeld te maken hebben met significante Arbo-veiligheidsrisico's (zoals bouw en metaal) vinden de verplichtingen uit de Arbo-wetgeving goed aansluiten. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld kappers die vinden dat dit voor hun bedrijfsvoering te zware verplichtingen zijn. Hoewel gemiddeld 75% van de bestaande verplichtingen als redelijk tot goed uitvoerbaar wordt ervaren, is het van belang te kijken welke mogelijkheden er zijn om de verplichtingen die niet of minder goed op de bedrijfsvoering van ondernemers aansluiten tegen het licht te houden. Dat zijn namelijk de verplichtingen waar ondernemers de meeste last van hebben. Verplichtingen moeten zoveel mogelijk aansluiten bij de werkprocessen van een bedrijf. Bij nieuwe wetgeving hebben we daarvoor de MKB-toets en kijkt ook ATR mee. In het nader op te stellen reductieprogramma zal nadrukkelijk worden gekeken hoe de werkbaarheid van de bestaande verplichtingen die als meest belastend worden ervaren verder kan worden verbeterd.

Ad 3. Regeldrukkosten bestaan voor een groot deel uit externe kosten
Bij sommige verplichtingen moet een ondernemer een beroep doen op externe deskundigen omdat dit als eis bij de verplichting is voorgeschreven. Andere redenen om bepaalde verplichtingen uit te besteden zijn (1) de kennis die nodig is om aan deze verplichting te voldoen (de verplichting is dan bijvoorbeeld te complex om dit zelf te doen) en (2) het risico dat de ondernemer loopt op boetes of onvoorziene (hoge) kosten. Het kabinet erkent dat dit een probleem is waar goed naar gekeken moet worden. Waar externe deskundigheid nodig is en wordt voorgeschreven is dit veelal onontkoombaar. Waar het gaat om slechte of onduidelijke voorlichting en communicatie is een extra inspanning van de overheid wenselijk en noodzakelijk. In die gevallen zal het kabinet nagaan hoe de communicatie en informatie over verplichtingen verder verbeterd kan worden.

Ad 4. Kleinere mkb-ondernemers hebben relatief meer last van regeldruk
Het onderzoek laat zien dat de regeldrukkosten per fte toenemen naarmate het mkb-bedrijf kleiner is. Kleine ondernemers besteden meer tijd of kosten aan het kunnen voldoen aan eisen uit wet- en regelgeving. Zij zijn vaak te klein om iemand in dienst te nemen met kennis van bijvoorbeeld financiën of personeelszaken en moeten dit zelf uitzoeken of hiervoor een externe partij voor inhuren. Het onderzoek laat daarnaast zien dat de regeldrukkosten ook een grotere financiële impact hebben op kleinere mkb-ondernemers. Een aantal wettelijke verplichtingen dat van toepassing is op het hebben van personeel veroorzaakt hoge regeldrukkosten. Bij het wegvallen van personeel (bijvoorbeeld door ziekte of niet-functioneren) blijven de kosten die samenhangen met deze verplichtingen doorlopen. Tegelijkertijd valt de omzet van deze dienstverlening (zoals bij de kapsalon of het hotel) en daarmee marge weg. Het gevolg is dat mkb-ondernemers hierdoor financiële risico's lopen. Voor kleinere mkb-bedrijven met een beperkte financiële buffer betekent dit een groter financiële risico dan voor grotere mkb-bedrijven die een grotere financiële buffer hebben opgebouwd.
Deze bevindingen zijn voor het kabinet aanleiding om bij de onderzochte verplichtingen te kijken naar mogelijkheden om drempels in te voeren bij de eisen die aan met name kleine bedrijven worden gesteld. Dat geldt ook bij de totstandkoming van nieuwe regelgeving.

Ad 5. Regeldrukkosten
De tijd en kosten die ondernemers moeten investeren om aan verplichtingen te kunnen voldoen maakt dat zij minder ruimte hebben om te kunnen ondernemen. Niet alle regeldrukkosten kunnen echter voorkomen worden. Wel moet een ondernemer er zo min mogelijk last van hebben. Het onderzoek biedt voor diverse verplichtingen die tot hoge kosten leiden suggesties om de

regeldrukkosten te reduceren. Het kabinet gaat kijken welke mogelijkheden realistisch uitvoerbaar zijn.

Meest belastende verplichtingen
Het onderzoeksbureau is nagegaan welke verplichtingen met hoge regeldrukkosten en/of hoge beleefde regeldruk naar de mening van de betrokken branche-organisaties prioriteit hebben en mogelijk in een reductieprogramma opgenomen zouden kunnen worden. Het kabinet zal op basis van deze bevindingen en een nadere weging van de geïdentificeerde knelpunten een reductieprogramma gaan samenstellen. Daarbij kijkt het kabinet nadrukkelijk ook hoe met bestaande initiatieven en maatregelen, zoals in het huidige arbeidsmarktpakket van SZW en de regeldrukprogramma's van bijvoorbeeld VWS en het CBS, de geïdentificeerde knelpunten voor het mkb al worden aangepakt. Hiermee zal direct na het zomerreces worden begonnen.

2.2 Regeldrukmonitor
Tegelijkertijd met het versturen van deze voortgangsrapportage is de Regeldrukmonitor[12] gelanceerd. De Regeldrukmonitor laat zien wat er wordt gedaan aan regeldruk voor bedrijven. Het bevat actuele informatie over de voortgang van verschillende instrumenten die worden ingezet (zoals de MKB-indicatorbedrijvenaanpak, de MKB-toets en de Life-events aanpak) en welke resultaten er worden en zijn behaald.

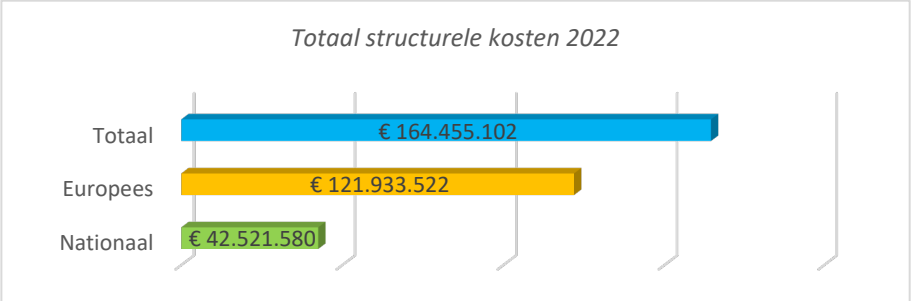
Ontwikkeling regeldrukkosten
Naar aanleiding van de motie Goudzwaard / Van Haga[13] wordt op deze website ook de ontwikkeling van de regeldrukkosten van nieuwe wet- en regelgeving bijgehouden. De website laat zien hoe de ontwikkeling van regeldrukkosten eruitziet van 2018 tot nu. Dit gebeurt met grafieken en tekst. In de grafieken kunnen bezoekers de jaarlijkse kostenontwikkeling vanaf 2018 zien en de maandelijkse ontwikkeling in het lopende jaar. Deze grafieken worden verder toegelicht met overzichten van regelgeving die de grootste toenames en afnames in een bepaalde periode hebben veroorzaakt. Bij deze overzichten wordt een korte toelichting gegeven van de betreffende regelingen op basis van de teksten uit de bijbehorende Memorie of Nota van toelichting en vindt een verwijzing plaats naar de vindplaats van de toelichting. Zoals alle teksten op de website doen we dit in begrijpelijke taal, met als streven B1-niveau.

Actuele cijfers ontwikkeling regeldrukkosten
Ministeries zijn verplicht om in de toelichting bij wet- en regelgeving de regeldrukeffecten in kaart te brengen en de structurele en eenmalige regeldrukkosten te berekenen of in te schatten. Op basis van de berekeningen in de toelichting van regelgeving die in werking is getreden wordt door het ministerie van EZK een database bijgehouden. Dit gebeurt op basis van beschikbare overzichten op www.wetgevingskalender.nl en www.wetten.overheid.nl. Het gaat om de regeldrukkosten (zowel toenames als afnames) die worden veroorzaakt door zowel nationale regelgeving (wetten, AmvB's en ministeriele regelingen) als door Europese regelgeving (Richtlijnen en Verordeningen).

Wel moet benadrukt worden dat het bij de regeldrukberekeningen in de toelichting bij wet- en regelgeving altijd om een benadering van de werkelijkheid gaat. Vaak worden vooraf inschattingen gemaakt op basis van eigen contacten met de sector, of die van de uitvoeringsorganisatie, toezichthouder of branche-organisatie. Soms is er sprake van aannames of minder nauwkeurige inschattingen en wordt bijvoorbeeld gerekend met bandbreedtes en gemiddelden. Uiteraard kijkt ATR altijd mee om de regeldrukkosten bij wet- en regelgeving zo nauwkeurig mogelijk in beeld te brengen.

[12] www.regeldrukmonitor.nl
[13] Kamerstuk 29515, nr. 473

Regeldrukkosten in 2022

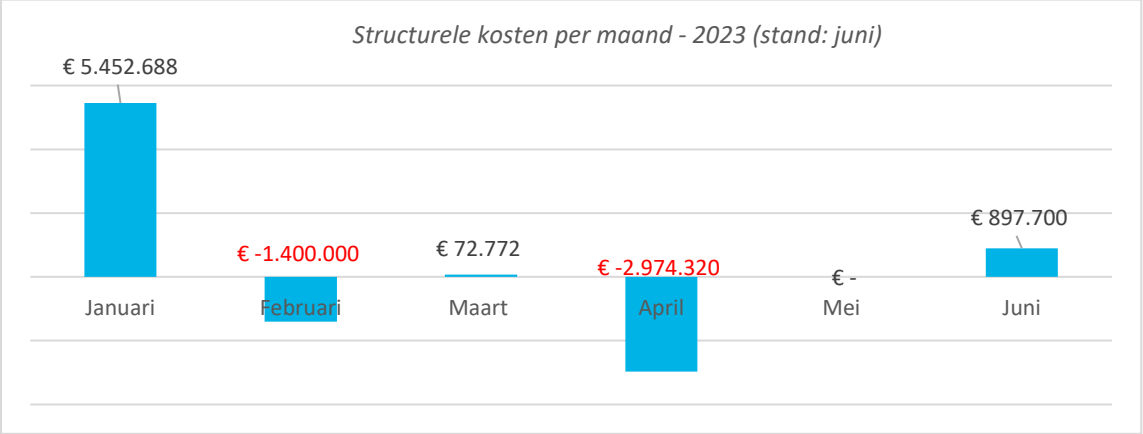

De totale structurele regeldrukkosten als gevolg van nieuwe wet- en regelgeving kwamen in 2022 uit op 164 miljoen euro. Bijna 75% van die stijging van het gevolg van de implementatie van Europese regelgeving.

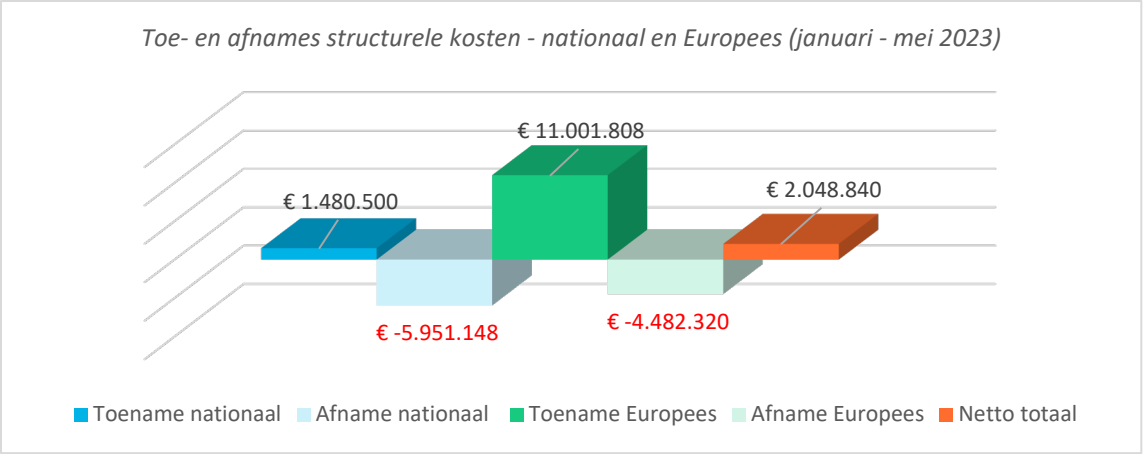
Achter dit cijferbeeld gaan enkele grote toenames schuil. Zo waren de volgende vijf regelingen verantwoordelijk voor een groot deel (bijna 86%) van de toename in 2022:

Departement	**Regeling**	**Toename**	**Europees?**
EZK	Implementatiewet Richtlijn modernisering consumentenbescherming 2019/2161	€81.000.000	Ja
IenW	Besluit maatregelen metalen drankverpakkingen	€28.500.000	Nee
IenW	Wijziging regeling voertuigen in verband met het verplicht stellen van een roetdeeltjesmeting bij de APK	€18.184.000	Ja
SZW	Implementatie richtlijn transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden 2019/1152	€13.000.000	Ja
EZK	Wijziging Mijnbouwwet (het verwijderen of hergebruiken van mijnbouwwerken en investeringsaftrek)	€7.927.866	Nee

Regeldrukkosten in 2023 (stand juni)

In de eerste maanden van 2023 is er in totaal ongeveer 2 miljoen aan structurele kosten bijgekomen. Naast enkele toenames, zoals de Uitvoeringsregeling GLB 2023 (LNV) de wet implementatie EU-richtlijn gegevensuitwisseling digitale platformeconomie (Fin) en de wet implementatie veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames (EZK), was er ook sprake van afnames. Onder andere als gevolg van het Belastingplan 2023 (Fin), de Implementatiewet richtlijn herstelpakket beleggingsondernemingen (Fin) en de Intrekkingswet maatregelen woningmarkt 2014 II (afschaffing verhuurderheffing) (BZK).

In bovenstaande grafiek is een overzicht opgenomen van het totaal aan toenames en afnames van de structurele regeldrukkosten, onderverdeeld naar nationale en Europese regelgeving voor de periode januari tot en met de maand juni van dit jaar. Zo is er vanaf januari 1,5 miljoen aan regeldrukkosten bijgekomen als gevolg van nationale regelgeving en 11 miljoen als gevolg van Europese regelgeving. Daartegenover stond een afname van 6 miljoen als gevolg van nationale regelgeving en 4,5 miljoen als gevolg van Europese regelgeving.

Bovenstaande cijfers geven een globaal beeld van de ontwikkeling van de regeldrukkosten van vorig jaar en dit jaar. Voor een meer uitvoerig beeld van de periode vanaf 2018 en van de eenmalige kosten verwijs ik u naar regeldrukmonitor.

III Merkbaar

3.1 Zwartboek

In het 'zwartboek regeldruk' van MKB-NL, dat in juli 2022 aan de Kamer is toegezonden, is een verzameling opgenomen van door ondernemers ervaren knelpunten in bestaande regelgeving. In het regeldrukprogramma heb ik toegezegd u op de hoogte te houden van de voortgang. Ik kan u melden dat ook de afgelopen maanden weer enkele knelpunten zijn opgelost. Hieronder een overzicht.

Digitale tool Afvalfonds
In het zwartboek gaf MKB-NL aan dat er behoefte is aan een digitale tool waarmee bedrijven kunnen aantonen dat ze niet onder het Afvalfonds vallen. Inmiddels heeft het afvalfonds een dergelijke tool ontwikkeld. Hiermee kunnen ondernemers binnen 10 minuten een indicatie ontvangen of zij wel of niet afdracht-plichtig zijn. Voor meer informatie zie https://www.afvalfondsverpakkingen.nl/nl/aangifte-doen.

Erkende maatregelenlijst Energiebesparing
MKB-NL vroeg om bij de actualisatie van de Erkende maatregelenlijsten (EML) na te gaan of het mkb de maatregelen begrijpt. Hier is op meerdere manieren invulling aan gegeven:

- MKB-ondernemers zijn bij het opstellen van de nieuwe EML geraadpleegd door deelname aan een MKB toets.
- Voor de glastuinbouw zijn op 3 plekken in het land bijeenkomsten gehouden met ondernemers, gemeenten en bevoegd gezag. Daarnaast zal nog een MKB-toets worden uitgevoerd.
- RVO houdt meerdere informatiebijeenkomsten over de informatieplicht. Ook is er informatiemateriaal ontwikkeld in de vorm van een website en zaken als flyers en animatievideo's. Deze zijn te vinden op de volgende websites:
  - https://www.rvo.nl/onderwerpen/energiebesparingsplicht-2023
  - https://www.rvo.nl/onderwerpen/energiebesparingsplicht-2023/voorlichtingsmateriaal
- Een digitale tool duurzaam energie besparen (DEB). Deze DEB-tool toont ondernemers op eenvoudige wijze welke EML's van toepassing zijn, dit gebeurt in tekst en beeld. De DEB-tool is aangepast aan de nieuwe EML-lijsten. De DEB-tool is te vinden op https://deb.nl/

Betrokkenheid kleinbedrijf bij NEN-normen
Een veelgehoorde klacht is dat het kleinbedrijf te weinig betrokken wordt bij de totstandkoming van NEN-normen. Ook hier zijn stappen gezet. Om beter alle potentiële belanghebbenden in kaart te brengen heeft NEN een artificial intelligence (AI)-tool ontwikkeld. Hierdoor kan NEN meer belanghebbenden gerichter actief benaderen voor normtrajecten die aansluiten bij de voor hen belangrijke onderwerpen. Op die manier kunnen kleine partijen gericht worden voorgelicht over het belang van normalisatie en de mogelijkheden om daar een rol in te spelen. Daarnaast heeft NEN een infographic en een speciale website voor MKB en normalisatie gemaakt. Deze is vindbaar via https://www.nen.nl/normalisatie-en-mkb-nederland.

De administratieve lasten van de fietsregeling
De per 2020 geïntroduceerde fietsregeling (7% bijtelling voor een ter beschikking gestelde fiets) leidde in situaties waarin daarnaast een reiskostenvergoeding voor een privé-vervoermiddel wordt verstrekt tot oplopende administratieve lasten. Dit vereiste namelijk dat administratief werd vastgelegd hoeveel dagen daadwerkelijk met ander privévervoer is gereisd.
In overleg met de branche heeft het ministerie van Financiën gekeken wat binnen de bestaande regelgeving mogelijk is om de administratieve lasten te beperken. Dit heeft geresulteerd in afspraken over de bewijslast bij een vaste reiskostenvergoeding voor een privé-vervoermiddel. Voor dit bewijs mag nu worden aangesloten bij de tussen werkgever en werknemer gemaakte afspraken over hoeveel dagen per week de werknemer met de fiets van de zaak naar het werk komt. Dit vormt het uitgangspunt voor de loonheffing. De administratieve last wordt daarmee verlaagd. Hierover is nu een passage opgenomen in het Handboek Loonheffingen.
De geboden oplossing is in de Kamerbrief van 6 februari jl. van de Staatssecretaris van Financiën toegelicht.[14]

Toezicht energieverbruik
MKB-NL verzocht in het zwartboek om het toezicht met betrekking tot energieverbruik en besparingen onder te brengen bij 1 instantie. Dat gaat nu ook gebeuren. Met de actualisatie van de energiebesparingsplicht wordt het toezicht op de energiebesparingsplicht en informatieplicht per 1 juli 2023 ondergebracht in het basistakenpakket van omgevingsdiensten. Daarnaast maakt het bevoegd gezag (gemeenten, provincies en omgevingsdiensten) sinds eind 2022 een portefeuilleaanpak mogelijk, waarmee grote vastgoedeigenaren in één keer verantwoording kunnen afleggen over de energiebesparingsplicht en de label C verplichting voor kantoren voor de gebouwen in de portefeuille.

Uiteraard zal ik u in toekomstige voortgangsrapportages blijven informeren over de wijze waarop de knelpunten uit het zwartboek worden opgepakt.

3.2 Life-eventsaanpak
Met dit instrument wordt met behulp van de klantreismethodiek ervaren regeldruk rond belangrijke gebeurtenissen en veranderingen in de levenscyclus van een onderneming nader onderzocht.
In de life-events aanpak staan de beleving en de ervaringen van de ondernemer bij het doorlopen van die klantreis centraal. Aan de hand van de klantreisonderzoeken komen vervolgens verschillende praktische oplossingen naar voren die ondernemers merkbaar kunnen helpen.

De ervaring leert dat niet ieder onderwerp zich leent voor de toepassing van dit instrument. Het moet gaan om meer complexe processen en niet zozeer om éénduidige knelpunten omdat dan van een klantreis nauwelijks sprake is. Daarnaast moet ook gekeken worden naar de vraag of er op korte termijn nieuwe regelgeving is te verwachten die van invloed kan zijn op bijvoorbeeld de uitvoering. In dat geval heeft het uitvoeren van een Life-eventsonderzoek geen zin. Op basis van signalen vanuit het bedrijfsleven worden continu nieuwe onderwerpen verkend. Onlangs is bijvoorbeeld een onderzoek gestart naar belemmeringen omtrent het opstarten van een multifunctionele tak (kinderopvang of recreatie) bij agrarische bedrijven.

De klantreisonderzoeken die in het kader van de Life-eventsaanpak zijn uitgevoerd hebben tot nu toe de volgende resultaten opgeleverd:

Klantreis 'voor jezelf beginnen'
Met de klantreis 'ik wil voor mezelf beginnen' is het starten van een onderneming in kaart gebracht. De klantreis laat zien waar kansen en mogelijkheden liggen om de gezamenlijke

[14] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/02/06/kamerbrief-over-toezegging-administratieve-lasten-fiets-van-de-zaak

dienstverlening naar startende ondernemers te verbeteren. Verschillende overheidsorganisaties werken aan het realiseren van deze oplossingen:

- Eén daarvan is de naamchecker, waarbij de starter bij inschrijving kan checken of zijn bedrijfs- of merknaam beschikbaar is. De tool wordt ontwikkeld door de KVK en het Benelux-Bureau voor de Intellectuele Eigendom (BOIP) en naar verwachting later dit jaar opgeleverd.
- Ook wordt de starter vanaf nu geholpen met het kiezen van de juiste rechtsvorm door de rechtsvormchecker: https://ondernemersplein.kvk.nl/keuzehulp-welke-rechtsvorm-past-bij-uw-bedrijf/.
- Verder is gewerkt aan een versnelling van de uitgifte van BTW-identificatienummers door de Belastingdienst die bijvoorbeeld nodig zijn om te vermelden op offertes. Startende ondernemers kunnen deze nu inzien op MijnBelastingdienst Zakelijk. De uitgifte is daarmee verkort ten opzichte van de situatie dat deze alleen per post werden verstrekt aan ondernemers.
- Als laatste verbetering is er nu een pagina beschikbaar met informatie over het opstarten van een webshop: https://www.kvk.nl/advies-en-informatie/bedrijf-starten/startsituaties/spullen-verkopen-via-een-online-platform/

Klantreisonderzoek naar het vinden van financiering
Tegen welke problemen lopen ondernemers op bij het vinden van financiering? En lopen ze daarbij ook tegen regeldruk aan? Dit is in de tweede helft van 2022 onderzocht aan de hand van een klantreis. Uit het onderzoek rondom deze levensgebeurtenis kwam niet naar voren dat ondernemers direct regeldruk ervaren als gevolg van wet- en regelgeving. De mogelijk door financiers ervaren regeldruk, wat mkb-financiering duurder kan maken, viel buiten de scope van de klantreis. Wel liet het onderzoek liet wel zien dat ondernemers niet altijd op de hoogte zijn van het bestaan van publieke hulpbronnen en advies (KVK, RVO of Ondernemersplein), bijvoorbeeld om de weg te vinden in het maken van strategische keuzes en selectie van financieringsopties. Inzichten uit de klantreis worden meegenomen in de ontwikkeling van een financieringshub voor ondernemers, waarmee de zoektocht naar financiering kan worden vereenvoudigd en ondernemers gemakkelijk advies en/of passende financiering kunnen vinden[15].

Klantreisonderzoek 'starting a business in the Netherlands'
Europese regelgeving zoals de 'Digitale Overheid' en 'Single Digital Gateway' verplichten organisaties als KVK, Belastingdienst, UWV en gemeenten om hun informatie en procedures voor ondernemers centraal te organiseren en meertalig aan te bieden. Om te begrijpen wat EU-ondernemers die in ons land een bedrijf willen starten ervaren, en aan te sluiten bij Europese regelgeving, is de levensgebeurtenis 'Starting a business in The Netherlands' in kaart gebracht. Door de klantreis van deze niet Nederlandse EU-ondernemers in kaart te brengen én te herontwerpen, kan de gezamenlijke dienstverlening richting de EU-ondernemers verbeterd worden. De volgende acties zijn inmiddels ondernomen:

- *Engelstalige flyer:* Vanaf 1 mei 2022 worden pas gestarte ondernemers, die niet Nederlandstalig zijn, een Engelstalige flyer aangeboden met informatie in KVK Welkomstmap. Deze flyer wordt meegegeven aan de frontoffice. Via deze flyer wordt verwezen naar KVK.nl/started van waaruit doorgeklikt kan worden naar andere Engelstalige content (KVK English).
- *Engelstalige e-mailserie:* KvK biedt zogenoemde e-mailseries aan met daarin informatie over uiteenlopende onderwerpen die praktisch zijn voor ondernemers (bijvoorbeeld 'succesvol starten met importeren' en 'hoe start je een webshop'). Sinds een jaar worden de e-mailseries van de KVK ook in het Engels aangeboden.
- *RelocationApp:* Een eenvoudige app met informatie voor startende niet-Nederlandstalige ondernemers, ontwikkeld door The Netherlands Point of Entry van de RVO. Zo krijgen ondernemers een stappenplan te zien dat zij kunnen volgen om een onderneming te starten: https://www.coolermedia.nl/werk/rvo-relocation-tool/
- *Forum Starters Belastingdienst:* Niet-Nederlandstalige ondernemers die vragen willen stellen aan de belastingdienst kunnen nu een startgesprek aanvragen via het forum van de belastingdienst.

Klantreisonderzoek 'duurzaam ondernemen'
Steeds meer ondernemers gaan duurzaam ondernemen. De belangrijkste uitkomst van dit klantreisonderzoek was dat ondernemers daarvoor concrete, direct toepasbare informatie willen die aansluit bij hun bedrijfssituatie. Ondernemers willen ook snel en accuraat weten aan welke regels ze moeten voldoen en welke subsidies er zijn. De klantreis laat zien dat ondernemers deze

[15] Zie ook Kamerbrief Financiering en digitalisering mkb (32637, nr.561)

informatie vaak niet goed kunnen vinden. Het is aan de overheid om hen te ondersteunen en te motiveren in het nemen van duurzame beslissingen. Door de voordelen van duurzaam aan te tonen door juiste, relevante informatie op het juiste moment te geven.
Dit heeft geleid tot aanbevelingen om de informatievoorziening door overheidspartijen verder te verbeteren. Deze worden de komende maanden verder uitgewerkt samen met andere betrokken partijen als KvK, RVO, branche-organisaties en gemeenten.

Klantreisonderzoek 'stoppen met ondernemen'
Stoppen met ondernemen levert veel ondernemers stress op. Vooral als er financiële problemen zijn is het belangrijk dat de overheid goed naar ondernemers luistert, hen de juiste dienstverlening biedt en helder communiceert. Met de juiste informatie kunnen ondernemers zelf kiezen welke oplossing het beste past bij hun specifieke situatie: doorgaan, je schulden oplossen of stoppen. In de Levensgebeurtenis 'Stoppen met ondernemen' heeft KvK metingen laten uitvoeren over de online dienstverlening met als doel ondernemers die overwegen te stoppen met ondernemen nog beter te kunnen ondersteunen. Op basis van dit onderzoek heeft KvK verbeteringen in de informatie over het stoppen van een onderneming doorgevoerd.

- Vanaf 2019 stond er een 10-stappen-stoppenplan op het digitale ondernemersplein. Deze site werd gemiddeld 1500 keer per jaar geraadpleegd. Op basis van het uitgevoerde klantreisonderzoek is de website herschreven en beter gepositioneerd. Dit leverde 57.000 sessies op in 2020 en 133.000 sessies in 2021.
- In 2022 is er voor elke rechtsvorm een 10-stappen-stoppenplan gerealiseerd in het online uitschrijfproces van de KVK-Handelsregister. In 2022 zijn de stoppenplannen ruim 220.000 keer bekeken: https://ondernemersplein.kvk.nl/bedrijf-stoppen-in-10-stappen/

In juli 2023 worden de aanbevelingen verwacht van de aanjager schulden. Mogelijk zal dat aanknopingspunten opleveren voor verdere aanscherping van de communicatie, dienstverlening en instrumentarium rond het gecontroleerd stoppen van een onderneming.

Klantreis digitaliseren
Doel van dit onderzoek was meer inzicht te bieden in waar ondernemers door worden weerhouden bij het verder digitaliseren van hun bedrijf en hoe de overheid ondernemers kan stimuleren om de kansen van digitaliseren (meer) te pakken. KVK, MKB-Nederland, brancheorganisatie INretail, RVO en EZK hebben eind juni 2022 *Mijn Digitale Zaak*[16] gelanceerd met als doel om ondernemers te helpen met het digitaliseren van hun bedrijf. Begin december ging de Tweede Kamer akkoord met een vervolg. De subsidieregeling wordt daarom van half mei tot half juli opengesteld.

3.3 Europa
Nederland werkt langs 2 hoofdlijnen aan Betere Regelgeving om de kwaliteit van EU regelgeving te verbeteren en onnodige regeldruk weg te nemen en te voorkomen:

1) het voorkomen van onnodige regeldruk die ontstaat door **nieuwe regelgeving**: dit is met name gericht op het verbeteren van het wetgevingsproces en de inzet en de kwaliteit van instrumenten als consultaties, evaluaties en zogenaamde "impact assessments" (inschattingen van de effecten van voorgenomen regelgeving).
2) het aanpakken van concrete knelpunten in **bestaande regelgeving**: Voor dit doel is er ook het zogenaamde **"fit for future platform"**.

In het Fit for Future-platform en de Raad voor Concurrentievermogen werkt Nederland actief samen met de Europese Commissie en andere lidstaten om dit beleid uit te voeren en te verbeteren. Voor zowel de inzet ten aanzien van **nieuwe** regelgeving, als de inzet ten aanzien van **bestaande** regelgeving, dus voor beide voornoemde hoofdlijnen, is relevant dat de Europese Commissie eerder dit jaar een mededeling heeft gepresenteerd over het lange termijn concurrentievermogen van de EU. In die mededeling worden ook nieuwe initiatieven op het terrein van Betere Regelgeving aangekondigd. De belangrijkste elementen zijn:

- De Commissie streeft naar een vermindering van 25% aan rapportageverplichtingen.
- De Commissie wil de interactie tussen ondernemers en overheid verbeteren door ondernemers makkelijker (één loket voor meerdere instanties tegelijk) en minder vaak (slechts één keer) gegevens te laten aanleveren aan de overheid.
- Via de "versterkte concurrentietoets" zal de Commissie de gevolgen van voorgenomen regelgeving voor het concurrentievermogen, waaronder ook het concurrentievermogen van het mkb, scherper in kaart brengen.
- De Commissie kondigt aan later dit jaar de eerste resultaten van de One-In-One Out (OIOO)-aanpak te presenteren. Volgens deze aanpak moet elke stijging van de regeldruk

[16] www.mijndigitalezaak.nl

(gemeten in euro's) worden gecompenseerd met een maatregel die zorgt voor een daling van de regeldruk van ten minste dezelfde omvang.
- Veel aandacht zal de komende tijd worden gegeven aan innovatievriendelijke regelgeving o.a. via het inzetten van zogenaamde "sandboxes" (experimenteerruimte).

Het kabinet is van mening dat de Europese Commissie met de mededeling laat zien ambitieus door te willen gaan met het beleid inzake Betere Regelgeving. In het oog springend is vooral de concrete doelstelling van 25% die de Commissie formuleert om de regeldruk door rapportageverplichtingen te verminderen.

Een aandachtspunt is dat de Commissie lidstaten oproept om 'goldplating', ofwel het veroorzaken van nationale koppen, te voorkomen. Ook vanuit koepelorganisaties ontvangt het kabinet signalen dat er bij de omzetting van Europese regelgeving soms verder wordt gegaan dan is vereist. Nederland dient Europese regels en normen altijd als uitgangspunt te nemen. Dat wil zeggen dat er sprake moet zijn van een lastenluwe implementatie waarbij bedrijven zo min mogelijk lasten ervaren. Dit beginsel is vastgelegd in de 'Aanwijzingen voor de regelgeving' die de overheid in acht hoort te nemen bij het opstellen van regelgeving[17]. Andere belangen, zoals die van consumenten, instellingen of andere dan de direct geraakte bedrijven, kunnen echter aanleiding geven om van dit beginsel af te wijken. In dergelijke situaties dient de afwijking van het beginsel van lastenluwe implementatie expliciet genoemd en gemotiveerd te worden in de toelichting.
Hoewel er dus wel sprake kan zijn van een zorgvuldige afweging, kan het in de praktijk leiden tot regeldruk voor bedrijven. Om een beter inzicht te krijgen in deze problematiek, doet het kabinet een oproep richting de koepelorgansaties om aan te geven op welke specifieke onderwerpen zij nationale koppen ervaren die een negatieve impact hebben op de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven.

Daarnaast heeft het kabinet enkele kanttekeningen bij de mededeling:
- De Raad voor Regelgevingstoetsing ("Regulatory Scrutiny Board"=RSB) ziet toe op de kwaliteit van impact assessments die de Europese Commissie maakt. Het kabinet vindt dat de RSB ook commentaar moet kunnen geven op keuzes en argumenten van de Commissie om in bepaalde gevallen géén impact assessment te maken. Te vaak ontbreken namelijk impact assessments bij belangrijke voorstellen voor regelgeving, zonder dat daar door de Commissie een goede reden voor wordt gegeven.

Het kabinet acht het wenselijk dat de lidstaten in de Raad van de EU gezamenlijk werken aan de doelstellingen van Betere Regelgeving door wanneer zij een wetgevingsvoorstel behandelen en een substantieel amendement overwegen aan te nemen, zelf als Raad een impact assessment uit laten voeren. Op die manier ontstaat zicht op de effecten van de inhoudelijke verandering die de Raad overweegt aan te brengen ten opzichte van het oorspronkelijke wetgevingsvoorstel van de Europese Commissie. Dit is van belang omdat na substantiële amendementen van de Raad, de eerdere impact assessment van de Europese Commissie achterhaald is en dus geen goed zicht meer geeft op de te verwachten effecten van de voorgenomen regelgeving.

Hoewel Nederland voor veel onderdelen van het beleid inzake Betere Regelgeving mede afhankelijk is van de Europese Commissie en van samenwerking met andere lidstaten in de Raad, erkent het kabinet dat Nederland een eigen, zelfstandige verantwoordelijkheid heeft om bij de totstandkoming van EU-regelgeving zich tijdig een beeld te verschaffen van de regeldrukgevolgen van voorgestelde regelgeving.

In BNC-fiches die worden opgesteld over nieuwe voorstellen voor EU-regelgeving, worden dan ook de regeldrukeffecten meegewogen in de standpuntbepaling van het kabinet. Daar waar een impact assessment van de Commissie ontbreekt of bepaalde relevante aspecten in een impact assessment niet worden belicht, staat het kabinet bewust stil bij de mogelijkheid om de Commissie te vragen aanvullende informatie te geven of om zelf bepaalde regeldrukeffecten in kaart te brengen. Het voornemen om het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR) een adviesrol te geven in de BNC-procedure levert naar verwachting een belangrijke bijdrage aan de manier waarop in de BNC-fase wordt stilgestaan bij de te verwachten regeldruk die een bepaald EU voorstel met zich meebrengt.

Specifiek voor de beleidsinzet van het kabinet ten aanzien van **bestaande** EU-regelgeving, is het Fit for Future platform belangrijk. Dit platform is een expertgroep op hoog niveau van

[17] https://www.kcbr.nl/beleid-en-regelgeving-ontwikkelen/aanwijzingen-voor-de-regelgeving/hoofdstuk-9-voorbereiding-totstandkoming-en-implementatie-van-bindende-eu-rechtshandelingen/ss-92-algemene-uitgangspunten-bij-implementatie/aanwijzing-95-lastenluwe-implementatie

belanghebbenden en vertegenwoordigers van alle EU lidstaten die onderzoekt of bestaande regelgeving en bestaande instrumenten eenvoudiger en efficiënter hun doelen kunnen behalen. De adviezen (in de vorm van "opinie's') van het platform helpen de Commissie om te komen tot EU regelgeving die bedrijven – en met name het MKB – helpt en niet hindert.

In februari jl. is het nieuwe werkprogramma van het Fit for Future platform vastgesteld. Het platform werkt sindsdien aan adviezen op een aantal onderwerpen waaronder:

- De SME test, een instrument waarmee in kaart wordt gebracht wat de effecten zijn van voorgenomen regelgeving voor het mkb;
- Het aanbesteden van overheidsopdrachten;
- De evaluatie van de Verordening betreffende Europese normalisatie;
- Het waarborgen van een toekomstbestendig regelgevingskader voor de interne markt;
- De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Samen met SME United (een Europese organisatie die mkb'ers vertegenwoordigt) voert Nederland de pen op het onderwerp van de "SME test." Het kabinet heeft dit initiatief genomen omdat het zich ervan bewust is dat het mkb het meest kwetsbaar is voor onnodige regeldruk.
Daarom vindt het kabinet het van groot belang dat er in het wetgevingsproces grondig en systematisch extra aandacht wordt gegeven aan de effecten van voorgenomen regelgeving voor het mkb. De SME-test is daarvoor bij uitstek het middel en maakt deel uit van de interne richtsnoeren die de Europese Commissie heeft opgesteld voor haar ambtenaren om te zorgen voor een goede toepassing van het Betere Regelgevingsbeleid. Wat aangeduid wordt als SME-test is in feite een handleiding om bij het formuleren EU-regelgeving rekening te houden met de gevolgen voor het mkb. De SME-test bestaat uit vier stappen: het identificeren van de bedrijven die met de regelgeving te maken hebben, het consulteren van die bedrijven, het beoordelen van de mogelijke effecten van de regelgeving en tot slot het zoveel mogelijk minimaliseren van negatieve effecten door mitigerende maatregelen.

De adviezen van het Fit for Future platform worden naar verwachting dit najaar opgeleverd.

Met bovenstaande beschrijving van de Europese inzet van het kabinet op het terrein van Betere Regelgeving, beschouw ik de motie van dhr. Van Haga d.d. 24 november 2022[18], waarin hij de regering verzoekt om te onderzoeken hoe de regeldruk vanuit de Europese Unie kan worden teruggedrongen, als afgedaan.

3.4 Gemeenten

Gedurende het afgelopen jaar is samen met de VNG gewerkt aan een gezamenlijk plan van aanpak om de regeldruk bij gemeenten aan te pakken. De aanpak richt zich op de verbetering van dienstverlening in algemene zin en op een aantal concrete dossiers zoals de Omgevingswet en de Dienstenrichtlijn. Om deze plannen verder vorm te geven zal ik de subsidieovereenkomst met de VNG op dit vlak continueren. De nieuwe subsidieovereenkomst loopt van 2024 tot 2027.

De VNG heeft het onderzoek 'Landschap van Ondernemersdienstverlening'[19] uitgevoerd. Uit het onderzoek naar het 'Landschap van Ondernemersdienstverlening' blijkt dat gemeenten veel doen aan dienstverlening voor ondernemers, maar dat ondernemers vaak niet bekend met zijn met deze dienstverlening. Vooral op het gebied van communicatie valt winst te behalen. Dat communicatie van belang is, blijkt ook uit een door de VNG georganiseerd college over rationele en emotionele regeldrukbeleving[20]. Het doelgericht afstemmen van informatie en het aansluiten op taalgebruik van ondernemers draagt bij aan regeldrukvermindering, zonder het aantal regels te verminderen. De verbetering van communicatie over regels richting ondernemers zal een belangrijke plek krijgen in een meerjarig actieprogramma van de VNG waarbij de publieke dienstverlening gericht op de ondernemer vanuit gemeenten, provincies, KvK en Rijk beter op elkaar worden afgestemd.

Daarnaast werkt de VNG aan een aantal acties zoals aan een handreiking met *best practices* om lokaal aan de slag te gaan met regeldrukvermindering. Hiertoe doet de VNG op dit moment onderzoek naar hoe gemeenten bezig zijn met lokale regeldrukaanpak.
Tevens zal na invoering van de omgevingswet de VNG onderzoeken hoe dit het vergunningenproces beïnvloed heeft en zal de VNG een informerende/activerende rol gaan spelen voor gemeenten om de dienstverlening met betrekking tot het vergunningsproces voor ondernemers op peil te houden. De VNG is daarbij van plan een kennissessie over de MKB-toets te

[18] Tweede Kamer, 36200 V, Nr. 53
[19] https://vng.nl/publicaties/het-landschap-van-ondernemersdienstverlening
[20] https://vng.nl/nieuws/regeldruk-verminderen-kijk-hoe-regeldruk-wordt-ervaren

organiseren op basis van een onderzoek dat momenteel word uitgevoerd naar hoe deze wordt toegepast en door welke gemeenten.

Zwartboek
In het Zwartboek regeldruk[21] van MKB-NL zijn diverse knelpunten (participatie in Omgevingswet, objectvergunning en experimenteerruimte) genoemd die betrekking hebben op regelgeving bij gemeenten.

- *Participatie*
  MKB-nl gaf in het Zwartboek aan dat de vormvrijheid van de verplicht gestelde participatie als knelpunt wordt gezien. VNG ontwikkelde in dat kader al een '*participatiegids*'[22] en een '*spiekbriefje participatie omgevingswet*'[23] om gemeenten-instrumenten, tips, en handreikingen aan te bieden hoe de verplichte participatie voor de omgevingswet vorm te geven. Na invoering van de Wet gaat de VNG verder in gesprek met gemeenten over hoe zij dit organiseren en of er *best practices* zijn. Tevens heeft de VNG eind 2022 een webinar over de Omgevingswet georganiseerd met goede voorbeelden van gemeentelijke inzet.

- *Objectvergunning*
  In het Zwartboek gaf MKB-NL aan dat objectvergunningen meestal tijdelijk zijn en vanwege de aard van de werkzaamheden (onderhouds- en verbouwklussen) altijd worden verleend, waardoor deze verplichting zou kunnen worden omgezet in algemene regels.
  De VNG voert in 2023 een nadere verkenning uit en haalt concrete voorbeelden op hoe gemeenten de objectvergunning toepassen. Er worden twee varianten uitgewerkt. Voor gebieden met voldoende ruimte op de weg (weinig hinder/gevaar) kiest de gemeente voor het regelen via de zorgplicht. Voor gebieden met drukke of complexe verkeerssituaties houdt de gemeente meer controle door een combinatie van specifieke zorgplicht[24], algemene regels en een vergunningplicht in te zetten. Er wordt een uitvraag gedaan op het *VNG Forum Economie en Kennisnetwerk Regionale Economie*, en dit wordt gecombineerd met deskresearch.

- *Experimenteerruimte in de APV*
  In het Zwartboek is opgeroepen om experimenteerruimte op te nemen in de APV. De VNG doet op dit moment onderzoek naar hoe gemeenten op dit moment omgaan met experimenteer ruimte en naar de noodzaak van de opname van experimenteerruimte in de APV.

Dienstenrichtlijn
In de afgelopen periode heeft het ministerie van EZK gesprekken gevoerd met organisaties als de VNG, MKB-Nederland en kenniscentrum Europa Decentraal over hoe het belang van een goede toepassing van de Dienstenrichtlijn het beste onder de aandacht kan worden gebracht bij gemeenten. De Dienstenrichtlijn verlangt dat (de-)centrale overheden goed moeten uitleggen waarom zij regels vaststellen die diensten beperken. Dit met het doel om onnodige belemmeringen voor dienstverrichters te voorkomen en om de concurrentie te bevorderen. Daarnaast heeft de Dienstenrichtlijn tot doel om administratieve procedures die van toepassing zijn voor de toegang tot of de uitoefening van een dienst te vereenvoudigen. Ik ga verder in gesprek met de VNG over de raakvlakken tussen de Dienstenrichtlijn en de uitkomsten van hun onderzoek naar het landschap van ondernemersdienstverlening en de geconstateerde belemmeringen op het gebied van vergunningaanvragen. Ik verwacht de Kamer hierover in de voortgangsrapportage over de interne markt actieagenda – voorzien voor het najaar - nader te informeren.

3.5 Innovatie

Motie experimenteerruimte
Op 16 februari 2023 heeft dhr. Van Strien in een motie aan de regering verzocht om de mogelijkheden voor experimenteerruimte beter te benutten. De motie verzoekt om meer onder de aandacht te brengen en te onderzoeken waar meer ruimte in regelgeving voor maatschappelijk relevante innovaties nodig is, zodat vergunningen eerder kunnen worden verleend, bijvoorbeeld via een experimenteerwet[25].

---

[21] https://www.mkb.nl/sites/default/files/zwartboek_regeldruk.pdf
[22] https://vng.nl/artikelen/participatie
[23] https://vng.nl/publicaties/spiekbriefje-participatie-omgevingswet: Het is een handreiking aan gemeenten over participatie. Betreft een document dat voor een aantal (wettelijke) eisen en keuzes rondom participatie in de omgevingswet, mogelijke gevolgen en effecten in een overzicht weergeeft.
[24] De specifieke zorgplichten blijven, in tegenstelling tot de algemene zorgplichten, van kracht naast eventuele andere in het besluit opgenomen algemene regels en naast de voorschriften in een vergunning.
[25] Motie van dhr. Van Strien d.d. 16 februari 2023, Tweede Kamer 2022-2023, 32637 nr. 538

Vooropgesteld zij dat er de afgelopen jaren in Nederland diverse experimenteerruimtes zijn ingezet op zowel gemeentelijk, provinciaal als nationaal niveau en dat er geen concrete aanwijzingen zijn dat er in bepaalde situaties geen experimenteerruimte werd gecreëerd waar dat wel mogelijk en wenselijk was. Het kabinet stimuleert de inzet van experimenteerruimtes door overheden die overwegen een experimenteerruimte op te zetten daarbij zoveel mogelijk te ondersteunen. Een mooi voorbeeld daarvan is het inrichten van een team 'Innovatie & Opschaling Groningen' zoals is aangekondigd in de kabinetsreactie op de parlementaire enquête aardgaswinning Groningen[26].
De rol van dit team zal zijn om in Groningen en Noord-Drenthe projecten gericht op duurzaam verdienvermogen, innovatie en werkgelegenheid (zowel praktische banen als kennisbanen) te helpen ontwikkelen, financieren en uitvoeren. Wanneer er in Groningen of Noord-Drenthe bij innovatieve projecten tegen juridische belemmeringen aangelopen wordt, die niet op basis van gemeentelijke of provinciale bevoegdheden kunnen worden weggenomen, zal het Rijk creatief meedenken om indien nodig de inzet van experimenteerruimtes (ook wel aangeduid als regelluwe zones) te realiseren. En bij belemmeringen in nationale of Europese regelgeving zal mijn ministerie de juiste contacten leggen in Brussel of, met andere Haagse departementen, om die regelgeving waar mogelijk ten behoeve van een experiment tijdelijk buiten werking te stellen.

Daarnaast worden overheden ondersteund met richtsnoeren, voorbeelden en tips, o.a. op basis van de zogenaamde Aanwijzingen voor de regelgeving en sinds kort het Beleidskompas. Met de komst van het Beleidskompas eerder dit jaar wordt de informatie en voorlichting over experimenteerruimte, die voorheen toegankelijk was via het Integraal Afwegingskader (IAK), op een duidelijker en betere manier ontsloten. Vertegenwoordigers van het bedrijfsleven worden bovendien gericht benaderd met informatie zodat zij goed op de hoogte zijn van de mogelijkheden voor experimenteerruimte en - in voorkomende gevallen -ook zelf kunnen vragen om de inzet van experimenteerruimte bij de relevante lokale, regionale of nationale overheid.
In de praktijk blijkt overigens dat ondernemers vaak, nog meer dan met een experimenteerruimte, geholpen zijn met een goede uitleg over wat er op grond van bestaande regelgeving al mogelijk is. Door misverstanden kan ten onrechte het beeld bestaan dat bepaalde voorgenomen activiteiten niet kunnen worden ondernomen.

Hiermee beschouw ik de motie van dhr. Van Strien als afgedaan.

Knelpunten Innovatieve start-ups
Ondernemers kunnen ook startups zijn, die deels te maken hebben met dezelfde soort verplichtingen als die op andere ondernemers van toepassing zijn. Echter vanwege de vaak innovatieve aard van start-up bedrijven kunnen diezelfde verplichtingen tot relatief meer regeldruk leiden. Innovatieve startups hebben vaak ideeën of producten waarvoor de (oude) regelgeving niet (meer) voldoet. Dat vraagt dan of om ruimte om te experimenteren of om maatwerkoplossingen in wet- en regelgeving.

Als overheid hebben we de afgelopen jaren weinig zicht gehad op waar de barrières voor groei in belemmerende of knellende regelgeving zitten. Zoals ik in het Regeldrukprogramma heb aangekondigd is in het kader van een Startup-in Residence-challenge nu een innovatieve oplossing ontwikkeld om stelselmatig signalen op te halen via een laagdrempelig systeem, waar een chatbot onderdeel van uitmaakt. Hierbij wordt via incubators contact gezocht met startups, die vervolgens via een chatbot vragen kunnen stellen aan het systeem en waar nodig met specialisten in contact worden gebracht. Een eerste testversie van het systeem is afgelopen jaar opgeleverd: https://asksenna.nl. Het systeem heeft binnen een aantal weken een twintigtal signalen van startups opgeleverd, waarvan de meerderheid ligt op het terrein van circulariteit. RVO heeft deze signalen vervolgens doorgegeven aan de betreffende departementen Het is de bedoeling om opgehaalde signalen te onderzoeken en waar mogelijk knelpunten aan te pakken. Op dit moment wordt bekeken of het systeem verder ontwikkeld wordt.

Naast manieren om knelpunten in bestaande regelgeving in kaart te brengen is het zaak dat startups of organisaties met kennis van wat startups bezighoudt (zoals Techleap of de Dutch Startup Association (DSA)), tijdig betrokken worden bij de vormgeving van nieuwe regelgeving. Bijvoorbeeld via de MKB-toets. Ik zal in overleg met Techleap en DSA bekijken hoe die betrokkenheid structureel kan worden vormgegeven.

[26] https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2023Z07612&did=2023D17800

IV Vindbaar

4.1 Communicatie

Een belangrijk onderdeel van het regeldrukprogramma is communicatie. Uit meerdere signalen van ondernemers en uit het onderzoek naar MKB-indicatorbedrijven komt naar voren dat de informatie over wet- en regelgeving en wat een ondernemer moet doen niet altijd makkelijk vindbaar is of dat een ondernemer niet direct snapt wat hij moet doen.

De overheid communiceert via diverse websites naar de ondernemer toe. Denk bijvoorbeeld aan het Ondernemersplein, de website van Rijksoverheid.nl of de website van de RVO. Daarnaast worden voor specifieke thema's of regelgeving vaak ook websites of tools aangeboden om ondernemers te helpen.

Een voorbeeld daarvan is de informatie die door de Autoriteit Persoonsgegevens wordt aangeboden over de AVG[27] en de informatie die het UWV aanbiedt over het re-integreren van werknemers[28]. Op beide sites worden concrete en heldere stappenplannen en ander informatiemateriaal aangeboden. Maar uit het MKB-indicatorbedrijvenonderzoek komt naar voren dat ondernemers daar vaak toch niet goed van op de hoogte zijn.

In 2022 heeft mijn ministerie een korte enquête uitgezet bij verschillende brancheorganisaties. Aan de branches is gevraagd wat door ondernemers – naast de vindbaarheid – vaak als problematisch wordt ervaren rondom de communicatie en informatie over verplichtingen uit wet- en regelgeving. Taalgebruik werd door ondernemers het meest genoemd. Hierdoor zien brancheorganisaties zich gedwongen zelf vaak een vertaalslag te maken en heldere toelichtingen voor ondernemers op te stellen.

Zoals in het regeldrukprogramma is aangekondigd werkt mijn ministerie aan het opzetten van een apart communicatietraject om communicatie en informatievoorziening over regelgeving structureel te verbeteren.

4.2 Regelhulpen

Ook het afgelopen jaar is gewerkt aan regelhulpen. Een Regelhulp is een interactieve digitale tool waarmee een overheidsorganisatie complexe zaken uitlegt aan ondernemers. De ondernemer doorloopt een beslisboom en krijgt daarna een advies op maat of een persoonlijk stappenplan. Drie mooie voorbeelden zijn de 'regelhulp wegwerpplasic', de 'wegwijzer realtime en digitaal Vervoersbewijs dierlijke mest' en de 'Exportwijzer'.

Regelhulp wegwerpplastic

De overheid scherpt de regels voor wegwerpbekers en -bakjes met plastic verder aan. Vanaf 1 juli 2023 moeten klanten van afhaal- en bezorglocaties en supermarkten voor het gebruik betalen en vanaf 1 januari 2024 zijn deze producten verboden voor consumptie op locatie. De maatregelen zijn onderdeel van de Single-use plastics (SUP) richtlijn, waarmee Europa de impact van wegwerpplastic op het milieu wil verminderen en meer plastic hergebruiken en recyclen.
Om ondernemers hierbij te helpen heeft de overheid de website minderwegwerpplastic.nl opgezet. Hier vinden ondernemers meer informatie over de nieuwe regels en krijgen meer duidelijkheid over welke regels voor hun onderneming gelden. De website bevat ook de Regelhulp Wegwerpplastic[29]. Hiermee komen ondernemers er in drie stappen achter welke regels van toepassing zijn op hun situatie en welke opties ze hebben om hieraan te voldoen.

Wegwijzer realtime en digitaal Vervoersbewijs dierlijke mest

Op 1 januari 2023 is het realtime Vervoersbewijs Dierlijke Meststoffen (rVDM) ingevoerd voor het melden van het vervoer van dierlijke mest. Het papieren VDM is hiermee vervangen door een volledig digitaal systeem. Voor vervoerders, leveranciers en afnemers van dierlijke mest betekent de invoering van het rVDM een flinke wijziging in de manier van verantwoording van het vervoer van dierlijke meststoffen. Vervoerders geven de transportgegevens voortaan vooraf en tijdens het transport digitaal en realtime door. In de wegwijzer rVDM worden vervoerders, leveranciers en

[27] https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/avg-voor-mkb-1
[28] https://www.uwv.nl/werkgevers/werknemer-is-ziek/loondoorbetaling/samen-werken-aan-re-integratie/index.aspx
[29] https://regelhulpenvoorbedrijven.nl/regelhulpwegwerpplastic/

afnemers op weg geholpen. Deze wegwijzer helpt landbouwers en vervoerders bij hun vragen over het gebruik van het rVDM.

Exportwijzer RVO
De Exportwijzer[30], waar ik u in de programmabrief al op wees, bevat belangrijke zaken die ondernemers moeten weten als zij willen gaan exporteren. Deze regelhulp is bedoeld om ondernemers te helpen om eenvoudig de weg kunnen vinden binnen het RVO aanbod van informatie, financiering en andere vormen van ondersteuning. In 2022 hebben de werkzaamheden rondom de Exportwijzer vooral in het teken gestaan van optimalisatie en promotie. Op basis van een gebruikersonderzoek is een aantal wijzigingen doorgevoerd om ervoor te zorgen dat de tool nog beter aansluit bij de behoefte van de gebruiker. Daarnaast heeft er eind vorig jaar een online campagne plaatsgevonden om ondernemers bewust te maken van het bestaan van de Exportwijzer. Het aantal gebruikers dat op de Exportwijzer start is daardoor gegroeid van 1776 in 2021 naar 4724 in 2022. Dit is een stijging van 165%. Sinds september draait er een feedbacktool op de Exportwijzer zodat gebruikers doorlopend feedback gevraagd wordt. 89% van de gebruikers gaf de Exportwijzer drie of meer sterren. In 2023 zal de tool doorgaand onder de aandacht van ondernemers worden gebracht.

V Onderzoeken

In het regeldrukprogramma heb ik aangekondigd dat er twee onderzoeken zouden worden uitgevoerd. Een onderzoek naar de mogelijkheden van regelgevingstechnologie (rechtech) voor het mkb en een onderzoek naar regeldruk van beleidsregels. Het eerste onderzoek bevindt zich momenteel in de opstartfase. Het onderzoek naar beleidsregels is begin dit jaar afgerond.

5.1 Regtech

Het onderzoek naar MKB-indicatorbedrijven heeft aangetoond dat ondernemers behoefte hebben aan beter inzicht in welke verplichtingen op hen van toepassing zijn. Zoals ik in de programmabrief al had aangekondigd laat ik onderzoeken of het mogelijk is om een voorziening te ontwikkelen die - bijvoorbeeld middels kunstmatige intelligentie (KI) en machine learning - in staat is om op verzoek van een ondernemer actuele overzichten te produceren (maatwerk) van de op zijn specifieke situatie van toepassing zijnde verplichtingen uit wet- en regelgeving. Voordat dit onderzoek wordt uitgevoerd gaat mijn ministerie de komende maanden eerst een marktscan uitvoeren om te kijken of er marktpartijen zijn met kennis en ervaring op dit gebied. Daarbij wordt ook de vraag gesteld of marktpartijen een dergelijke tool haalbaar achten, en wat daarin realistische verwachtingen zijn met betrekking tot de gewenste functionaliteiten en het eventuele ontwikkelpad van zo'n voorziening.

5.2 Beleidsregels

Een beleidsregel geeft aan hoe een bestuursorgaan (toezichthouder of uitvoeringsorganisatie) invulling geeft aan de wet- en regelgeving en dient ter verduidelijking van die wet- en regelgeving voor de beoogde doelgroepen. Begin 2023 is een onderzoek afgerond naar regeldruk die ondernemers kunnen ervaren als gevolg van beleidsregels[31]. Uit het onderzoek kwam niet naar voren dat ondernemers veel regeldruk ervaren als gevolg van beleidsregels. Wel zien ondernemers een uitvoeringsorganisatie of toezichthouder soms als de veroorzaker van regeldruk. Wanneer deze open normen invullen, dan worden die door het bedrijfsleven vaak gezien als extra verplichtingen. Hoewel in het onderzoek geen voorbeelden van strengere interpretatie naar voren zijn gekomen, wil ik toch kijken of hier geen kansen voor de vermindering van regeldruk worden gemist. Om hierover meer duidelijkheid te krijgen, zal ik hier zelf een uitvraag naar doen bij brancheorganisaties.

[30] https://regelhulpenvoorbedrijven.nl/exportwijzer/
[31] Onderzoek regeldruk beleidsregels: Beleidsregels van uitvoeringsorganisaties / toezichthouders, Panteia (27-2-2023)